

DEN NORSKE AKTUARFORENING

Det Kongelige Finansdepartement
Finansmarkedsavdelingen
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

Oslo, 15. mai 2006

Forskrifter til ny forsikringslovgivning

Vi viser til Finansdepartementets brev av 03.04.2006. Den norske Aktuarforening (nedenfor kalt Aktuarforeningen) avgir med dette enkelte kommentarer rundt eventuell innføring av fleksibel pensjonsalder i supplerende tjenstepensjonsordninger.

Aktuarforeningen er en frittstående, uavhengig profesjonsforening som er åpen for alle som har aktuarutdannelse, og personer med tilsvarende kvalifikasjoner. Foreningens formål er å fremme utøvelsen av aktuarfaget og medlemmenes felles interesser slik dette er nærmere utdypet i formålsparagrafen. Ved siste årsskifte hadde foreningen 250 medlemmer. Praktisk talt alle aktuarer som har arbeidet med forsikringsfaglige spørsmål noen år, er medlemmer av foreningen.

I utgangspunktet synes vi at det ville være enklere å forholde seg til én forskrift, og vil anmode Finansdepartementet om å samle forskriftene i en fellesforskrift. I det nedenstående vil vi gi våre kommentarer til de enkelte forskrifter.

FORSKRIFT XX.YY 2006 NR. VVV OM IKRAFTTREDEN OG OVERGANGS- REGLER TIL LOV 10. JUNI 2005 NR. 44 OM FORSIKRINGSSELSKAPER, PEN- SJONSFORETAK OG DERES VIRKSOMHET (FORSIKRINGSLOVEN)

Aktuarforeningen tar til etterretning at loven med tilhørende forskrift skal tre i kraft 01.07.2006.

Etter forslaget skal livselskapene ha oppfylt lovens kapittel 9 fra 01.01.2008, men med adgang for det enkelte selskap til å utsette implementeringen til 01.01.2009 dersom dette meldes til Kredittilsynet innen 01.12.2007.

Aktuarforeningen anser at det på bakgrunn av kompleksiteten i regelverksendringene trengs en relativt romslig frist. Siden det har tatt så vidt lang tid å få fastsatt forskriftene, kan det lett bli behov for å utsette implementeringen til 01.01.2009. Foreningen anser det som positivt at departementet foreslår at det gis åpning for en slik gjennomføringstid og støtter derfor de foreslåtte overgangsreglene.

Departementet foreslår i hovedsak de samme overgangsregler for pensjonskasser som for livselskaper, med unntak for noen avvikende bestemmelser for pensjonskasser begrunnet i de

DEN NORSKE AKTUARFORENING

forskjeller i regelverk som er til stede i dag og at en omstilling vil måtte ta noe tid. Aktuarforeningen støtter prinsippet om mest mulig like regler, og finner de foreslåtte avvikene for pensjonskasser rimelige.

Det synes å være ett unntak fra dette likhetsprinsippet. Innskuddspensjon med investeringsvalg synes med det foreliggende forskriftsutkast ikke å kunne tilbys før 01.01.2008 fra pensjonskasser som også har ytelsesbaserte private ordninger. Dette vil kunne representere en konkurranseulempa for disse pensjonskassene.

FORSKRIFT XX.YY 2006 NR. vvv OM PENSJONSORDNINGER MED INNSKUDDSPENSJON SOM SKAL OPPFYLLE MINSTEKRAVENE I LOV 21. DESEMBER 2005 Nr. 124 OM OBLIGATORISK TJENESTEPENSJON

Innledning

Den foreslåtte forskriften om pensjonsordninger med innskuddspensjon som skal oppfylle minstekravene i lov om obligatorisk tjenstepensjon, medfører like konkurranseforhold i markedet for innskuddspensjon for alle pensjonsleverandører. Aktuarforeningen stiller seg positivt til at samtlige aktører blir underlagt de samme rammebetingelsene. Dette representerer en endring siden rammebetingelsene for de ulike pensjonsleverandørene ikke er like i dag.

Det er Aktuarforeningens oppfatning at de foreslåtte bestemmelsene knyttet til innskuddspensjon med alminnelig forvaltning av kapitalen ihht LOI § 3-2 og administrasjonsreserve, vil kunne medføre at dette blir et lite attraktivt produkt både for kundene og for pensjonsleverandørene.

Innskuddsbasert pensjon, herunder OTP, er på sparesiden basert på at man bruker de forskjellige investeringsinstrumenter som er tilgjengelig både i det norske og utenlandske markedet. Utlandet er viktig for å sikre den nødvendige differensiering i investeringene. Det er derfor viktig at regelverket for innskuddspensjon ikke konstrueres på en slik måte at det bryter med den praksis som er innarbeidet på de forskjellige investeringsområdene. Aktuarforeningen vil derfor påpeke at forskriftsforslaget om at samtlige kapitalforvaltningskostnader skal belastes arbeidsgiver og helst forskuddsvis, kan være uheldig sett i forhold til den praksis som er innarbeidet på fondssiden. Fra en arbeidsgivers synspunkt vil det da kunne være nærliggende velge en produkt- og avtaleløsning som gir lave kostnader, men ikke gir arbeidstaker en optimal mulighet til å oppnå høy avkastning på sine pensjonsmidler. Aktuarforeningen mener at forskriftene på dette punkt isteden bør utformes slik at både arbeidstakers og arbeidsgivers interesser ivaretas på dette punkt.

Aktuarforeningens oppfatning om de enkelte bestemmelsene følger nedenfor. Foreningen omtaler her kun de forhold som foreningen har kommentarer til.

§ 3 synes å legge til grunn at innskuddspensjon med investeringsvalg for egen pensjonskonto ihht LOI § 3-3 har egen alderspensjonskonto for hvert medlem, mens innskuddspensjon med alminnelig forvaltning av kapitalen ikke har det. I praksis har man egen alderspensjonskonto i begge produktvariantene, og det skapes her et kunstig skille. Dette skillet følger videre i for-

DEN NORSKE AKTUARFORENING

skriften og skaper en del forskjeller som ikke er naturlige ut ifra produktenes natur.

Den inndelingen som skisseres i § 5 er i henhold til de prislister livselskapene tradisjonelt har operert med. Det er etter Aktuarforeningens oppfatning riktig å kreve at det skilles mellom de ulike priselementene slik at man kan sikre at prisingen foregår på riktig måte.

I andre avsnitt står det at avkastning utover rentegarantien skal tilfalle pensjonskapitalen.

Dette er i strid med bestemmelsen i forskrift til LOI § 2-1 (2) der det står at inntil 50 % av avkastningen kan holdes igjen av arbeidsgiver og tilfalle innskuddsfondet. Dersom dette forslaget blir vedtatt, må forskriften til LOI oppdateres.

§ 6 angir etter Aktuarforeningens oppfatning et ryddig prinsipp på lik linje med § 4. En varslingsfrist på 4 måneder vil imidlertid være vanskelig å etterleve i praksis da dagens pensjonsmarked er preget av hyppige endringer. For eksisterende kontrakter bør det være mulig å gjøre endringer gjeldende med virkning fra 1 måned fra varsel blir gitt.

I § 7 pålegges arbeidsgiver ansvar for alle kostnader knyttet til pensjonsordningen med unntak av kostnader knyttet til endring av investeringsportefølje. Blant annet får arbeidsgiver ansvar for å dekke kostnader knyttet til kapitalforvaltningen. Det er grunn til bekymring for at arbeidsgiver og arbeidstaker her får motstridende interesser. Arbeidstaker ønsker å optimalisere sin egen alderspensjon, og for et ungt medlem vil svaret i de fleste tilfellene være å investere en stor del av kapitalen i aksjer. Arbeidsgiver vil heller kunne ønske å holde kostnadene på et rimelig nivå og dermed ha et insitamant til kun å gi arbeidstagerne investeringsvalg som inneholder en lav aksjeandel. Ved å innføre en slik regel kan dermed konsekvensen være at utbetalt alderspensjon for det enkelte medlemmet blir lavere enn om medlemmet selv kan bidra til å dekke kapitalforvaltningskostnaden.

En særskilt beregning og belastning av kapitalforvaltningskostnadene vil gå på tvers av gjeldende praksis i fondsmarkedet. Kapitalforvaltningskostnadene er bakt inn i kursen, slik at denne ikke lar seg skille ut på en enkel måte. Det finnes også noen fond der kapitalforvaltningskostnadene er avhengig av avkastningen i fondet, og i disse tilfellene vil det være vanskelig å etterfakturere dette elementet. Regler om at kapitalforvaltningskostnaden skal beregnes særskilt vil dermed medføre et stort administrativt arbeid for pensjonsleverandøren.

Ved innføringen av OTP er innskuddsbasert pensjon blitt et ”masseprodukt”, og konkurransen så langt har visst at dette har medført reduserte kostnadsmarginer for leverandørene. Dette er positivt fra et forbruker- og konkurransesynspunkt. Det er imidlertid svært viktig at det foreslåtte regelverk ikke utformes på en slik måte at produktet blir uforholdsmessig komplisert og fordyrende for leverandør. Konsekvensen av at samtlige forvaltningskostnader skal belastes arbeidsgiver, dels forskuddsvis men i noen tilfeller også etterskuddsvis, gjør produktet og kontoføringen av dette unødvendig komplisert.

I Kredittilsynets brev til Finansdepartementet av 28. februar 2006, står følgende:

”Kredittilsynet foreslår på denne bakgrunn at kostnader til forvaltning av pensjonskapitalen fastsettes som en prosentsats av gjennomsnittlig beløp til forvaltning gjennom et år (forvaltningskapital ved inngangen av året + forvaltningskapital ved utgangen av året delt på to). Prosentsatsen må, for å motvirke at arbeidsgiver velger løsninger som er i strid med arbeidstagers interesse ut fra ønske om å spare kostnader, være lik uan-

DEN NORSKE AKTUARFORENING

sett hvilket forvaltningsregime som velges. Den må med andre ord være lik enten man velger bankinnskudd eller aksjefond og dekke alle kostnader ved forvaltningen (tegningskostnader, løpende forvaltningshonorar m.v.). Fastsettelse av en slik proSENTSATS vil selvfølgelig ikke gi eksakt kostnadsdekning for noen. En realistisk fastsatt proSENTSATS fastsatt ut fra gjennomsnittlige kostnader i en fornuftig sammensatt pensjonsportefølje vil imidlertid innebære at formålet om at pensjonskapitalen ikke skal spises opp av gebyrer ivaretas samtidig som arbeidstager ikke risikerer å gå glipp av ønsket verdiutvikling på pensjonskapitalen. Løsningen er dessuten enkel og vil således heller ikke virke kostnadsdrivende i seg selv.”

Aktuarforeningen støtter Kredittilsynets forslag.

I §7 fjerde avsnitt innføres det et kunstig skille mellom innskuddspensjon med investeringsvalg og innskuddspensjon med alminnelig forvaltning. For innskuddspensjon med investeringsvalg skal arbeidstaker selv dekke kostnadene etter utmelding mens for innskuddspensjon med alminnelig forvaltning skal det etableres en løsning med administrasjonsreserve. For begge produktvariantene vil arbeidstakers midler flyttes ut av pensjonsordningen og inn på en egen pensjonskonto, og det er naturlig at kostnadsansvaret ligger på arbeidstaker i begge tilfeller.

Dersom det vedtas en løsning med administrasjonsreserve for innskuddspensjon med alminnelig forvaltning vil trolig denne produktvarianten bli mindre attraktiv fremover. Administrasjonsreservekravet for en ung person som slutter vil være stort, og denne ekstraregningen vil bedriftene neppe ønske. Det innføres også en økt risiko for pensjonsleverandørene i og med at disse har et sekundæransvar i de tilfellene bedriftene ikke betaler administrasjonsreserven. I tilfeller der en pensjonsordning opphører pga konkurs vil det ikke være midler å hente hos bedriftene og administrasjonsreserven må dekkes av selskapene i sin helhet.

I § 7 er det ikke angitt særskilte regler for arbeidstakere som velger å regne inn pensjonskapitalbevis fra tidligere arbeidsgivere i ny innskuddspensjonsordning, men dette er omtalt i kommentarene til forskriften. Å pålegge arbeidsgiver å dekke kostnader knyttet til kapital som stammer fra tidligere arbeidsforhold, vil kunne få uheldige konsekvenser. Om noen år kan enkelte arbeidstagere ha betydelige midler plassert i pensjonskapitalbevis, og dette vil gi arbeidsgiver insentiv til å ansette personer uten pensjonskapitalbevis fra tidligere arbeidsforhold fremfor arbeidstagere som har pensjonskapitalbevis fra tidligere. Å fastsette slike regler i avtale mellom arbeidstager og arbeidsgiver vil heller ikke være en heldig løsning da reglene må være de samme for alle arbeidstagerne. En eventuell deling av kostnadsansvaret vil være det fornuftige i slike tilfeller. Et lovforslag som legger opp til at arbeidstager og arbeidsgiver i hvert enkelt tilfelle skal finne løsninger for inndekning av forvaltningskostnader for medflyttet pensjonskapital virker lite hensiktsmessig, og vil resultere i store utilsiktede forskjeller ved skifte av jobb.

Aktuarforeningen mener at § 8 angir et ryddig prinsipp på lik linje med § 4 og § 6. Det angis i siste avsnitt at kontoutskrift skal sendes ut innen tre måneder etter utløpet av året. Dette avviker fra gjeldende kontoføringsforskrift som sier at kontoutskrift skal være sendt ut innen utløpet av mai. Det er neppe heller praktisk mulig å sende ut kontoutskrift for innskuddspensjon med alminnelig forvaltning innen utløpet av mars, da disse midlene forvaltes sammen med

DEN NORSKE AKTUARFORENING

midler knyttet til ytelsespensjon og fordeling av avkastning først foretas i april i de fleste tilfellene. Fristen for utsendelse av kontoutskrift bør derfor være innen utløpet av mai for innskuddspensjon med alminnelig forvaltning, mens den kan være innen utløpet av mars for innskuddspensjon med investeringsvalg.

I § 11 foreslås det en overgangsregel som i praksis vil treffe et svært lite antall bedrifter. Siden eksisterende pensjonsordninger fortsatt har en nedre grense på 2 G, vil det være få bedrifter som får en innskuddsplan som er bedre enn 4 % av lønn over 1 G. En overgangsregel er fornuftig, men da må grensen settes lavere. Videre må en overgangsregel ikke utformes slik at den hemmer konkurransen i markedet og hindrer flytting av avtaler i overgangsperioden.

FORSKRIFT OM NORSKE FORSIKRINGSSLESKAPERS OG PENSJONSFORETAKS FORSIKRINGSTJENESTEYTELSER OG ETABLERING AV FILIAL I ANNEN STAT I DET EUROPEISKE ØKONOMISKE SAMARBEIDSSOMRÅDE

Aktuarforeningen viser til merknadene foreningen har gitt til "Forskrift om forsikringstjenesteytelser og etablering av filial av forsikringsselskap i annen stat i Det Europeiske Økonomiske Samarbeidsområde m.m."

I utkastet til ny forskrift legges det opp til de samme regler for pensjonsforetak som for livsforsikringsselskapers virksomhet i annen stat. Aktuarforeningen støtter dette.

FORSKRIFT OM FORSIKRINGSTJENESTEYTELSER OG ETABLERING AV FILIAL AV FORSIKRINGSSLESKAP MED HOVEDSETE I ANNEN STAT I DET EUROPEISKE ØKONOMISKE SAMARBEIDSSOMRÅDE M.M.

Pensjonskassedirektivet og forsikringsdirektivene bygger i hovedsak på de samme regler. Aktuarforeningen er enig i at det dermed er hensiktsmessig å utvide de gjeldende forskrifter slik at de også omfatter pensjonskassers grenseoverskridende virksomhet.

Pensjonskassedirektivet Artikkel 9 pkt 1.d og andre artikler fastsetter klart at det er hjemlandet som har tilsyn med forsikringstekniske forhold som premier, premiereserver og overskuddsforhold. Det samme gjelder for forsikringsselskap som driver virksomhet etter tredje livdirektiv med filial i Norge.

Det er da naturlig at forskriftene setter krav til at LOF, LOI og norske tariffavtaler følges, spesielt siden disse også er en del av skatteregelveverket.

Finansdepartementets forslag går imidlertid langt i å legge opp til at vertslandet skal føre tilsyn med premier, overskudd og reserver som det fremgår av Kap. IV:

”§ 10. Nærmere regler for skade- og livsforsikringsvirksomhet her i riket

Følgende lovbestemmelser i lov av 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsloven), med tilhørende forskrifter som angitt, gjelder for virksomhet som drives her i riket:

DEN NORSKE AKTUARFORENING

1. *Premier og forsikringsvilkår*
Forsikringsloven §§ 6-7 annet ledd, 9-4, 9-5 første ledd og 9-6 tredje ledd, jf. §§ 7-10 og 8-4 med tilhørende forskrifter.
2. *Norske regler om informasjonsplikt*
Forsikringsloven §§ 7-11, 9-23 og 10-6 med tilhørende forskrifter.
3. *Overskudd*
Forsikringsloven §§ 9-9 og 9-12, jf. §§ 7-10 og 8-4, med mindre annet følger av lovgivningen i institusjonens hjemland. Det skal i alle tilfelle fremgå av forsikringsvilkårene hvilke regler som skal gjelde om retten til overskudd, herunder reglene om beregning, ufordelt overskudd og tidspunkt for utbetaling eller annen disponering av overskuddsmidler.
4. *Flytting*
Forsikringsloven kapittel 11 med tilhørende forskrift, unntatt § 11-14 sjette ledd.

Følgende lovbestemmelser i lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner med tilhørende forskrifter gjelder for virksomhet som drives her i riket:

- § 2-7 om samarbeidsavtaler,
- § 2-11 om opplysningsplikt om priser og produktpakker,
- § 2-12 om opplysningsplikt overfor låntaker,
- § 2-12a om låneavtale med forbruker mv,
- § 2-13 om prisfastsetting, og
- § 2-14 om produktpakker.

Lov 20. juni 2003 nr. 41 om tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger mv. (hvitvaskingsloven) gjelder for virksomhet som drives her i riket.

Finansdepartementet kan gjøre unntak fra bestemmelsene nevnt i de to foranstående ledd dersom et forsikringsselskap eller pensjonsforetak er underlagt tilsvarende bestemmelser i henhold til hjemlandets lovgivning.”

Aktuarforeningen ser dette som en meget omfattende endring av praksis for tilsyn med filialer av utenlandske selskap i Norge, og kan ikke se at det er hjemmel for dette hverken i Pensjonskassedirektivet eller tredje livdirektiv.

Pensjonskassedirektivet omtaler ikke filialer direkte. Dette tolker Finansdepartementet slik at det ikke er hjemmel for en institusjon som opererer etter Pensjonskassedirektivet til å opprette en filial. Svenske myndigheter legger derimot til grunn at dette er mulig, jfr. Regjeringens proposisjon 2004/2005: 165 Nye regler for tjenestepensjon:

Artikkel 20 slår fast prinsippet om en tjenestepensjonsinstitusjons rett til å drive grenseoverskridende virksomhet. Direktivet behandler ikke særskilt opprettelse av filial, agentur eller lignende drift i et annet land. Imidlertid har de svenske myndigheter i kontakt med tjenestemenn i EU-kommisjonen fått bekreftet at dette også tilkommer institusjoner som opererer under tjenestepensjonskassedirektivet.

DEN NORSKE AKTUARFORENING

FORSKRIFT OM TILSYN MED FINANSINSTITUSJONER OG FORVALTNINGSSELSKAP SOM HAR HOVEDSETE I ANNEN EØS-STAT OG SOM DRIVER VIRKSOMHET I NORGE M.V.

Aktuarforeningen viser til merknadene foreningen har gitt til "Forskrift om forsikringstjenesteytelser og etablering av filial av forsikringsselskap i annen stat i Det Europeiske Økonomiske Samarbeidsområde m.m.", og forutsetter at det i § 1 ikke ligger at det er vertslandet og ikke hjemlandet som har tilsyn med forsikringstekniske forhold som premier, premiereserver og overskudd etter Pensjonskassedirektivet og tredje livdirektiv.

FORSKRIFT TIL FORSIKRINGSLOVEN (LIVSFORSIKRINGS- OG PENSJONSFORETAK) FORSKRIFT XX.YY 2006 NR. VVV TIL LOV 10. JUNI 2005 NR. 44 OM FORSIKRINGSSELSKAPER, PENSJONSFORETAK OG DERES VIRKSOMHET (LIVSFORSIKRING)

Aktuarforeningen omtaler her kun de forhold foreningen har kommentarer til.

Kap. 1. Almennelige bestemmelser

Aktuarforeningen slutter seg til at skillet mellom tradisjonelle livselskaper og fondsforsikringsselskaper opphører. I og med at innskuddsfritak - som er et krav i obligatorisk tjenestepensjon - anses som et tilstrekkelig forsikringselement, vil livselskapene kunne tilby alle aktuelle former for innskuddspensjonsordninger.

I § 1-6 til forsikringsloven beskrives hvordan skadeselskaper kan overta innskuddsfritak/premiefritak. Etter en fireårsperiode med løpende utbetalinger skal dekningen overdras til et livselskap/pensjonskasse. Et livselskap har ikke *plikt* til å overta disse deknings, slik at skadeselskapet før tegning må inngå bindende, varig avtale med et livselskap. En slik avtale må inneholde bestemmelser om nettopremier (bl a forutsetninger om avkastning og dødelighet), omkostningstillegg og eventuelt fortjenesteelement.

Kap. 2. Pristariffer og premier

Rentegarantiprisning

Departementet legger ikke opp til særlig omfattende regulering av rentegarantiprisning. Aktuarforeningen er enig i at dette ikke bør detaljreguleres. Foreningen legger til grunn at lovens frist på fire måneder for å iverksette en varslet premieendring, gjelder i forhold til tariffen og ikke i forhold til den konkrete pris som tilbys, dvs. at hvis f. eks. buffersituasjonen endres i løpet av perioden, vil prisen bli endret i den utstrekning den varslede rentegarantitariffen tar hensyn til bufferkapitalen.

Beregningsrente

§ 2-3. Beregningsrente for pristariffer slår fast følgende:

"Kredittilsynet fastsetter den høyeste tillatte beregningsrente til enhver tid ut fra bestemmelsene i direktiv 2002/83/EF artikkel 20 nr. 1 B i). Det kan fastsettes særskilte beregningsrenter for kontrakter som inngås i fremmed valuta. En endring av rentesats gjelder tidligst tre måneder etter vedtaket."

DEN NORSKE AKTUARFORENING

Aktuarforeningen forutsetter at det ved Kredittilsynets fastsettelse av den høyeste tillatte beregningsrente sørges for at individuelle forsikringer med kontraktsfastsatte ytelser tegnet før 1.1.2008, som kommer inn under bestemmelsene i forskriftens § 4-2 om modifisert overskuddsdeling, ikke omfattes av nedsettelse av renten. Grunnen til at disse forsikringene kommer inn under modifisert overskuddsdeling er jo nettopp at premien ikke kan endres. Det samme unntak må gjelde ved flytting av slike kontrakter, jf dagens Forskrift om premier og forsikringsfond i livsforsikring.

Resultatavhengig forvaltningshonorar

Departementet foreslår at det kan avtales resultatavhengig forvaltningshonorar dersom forsikringstaker er å anse som en profesjonell kunde. Definisjonen av en profesjonell kunde er forelått å følge forsikringsavtaleloven §1-3 annet ledd bokstav a):

”(a) når forsikringen gjelder foretak som ved avtaleinngåelsen eller senere fornyelse oppfyller minst to av følgende vilkår:

- (1) har mer enn 250 ansatte,
- (2) har en salgsinntekt på minst 100 millioner kroner ifølge siste årsregnskap,
- (3) har eiendeler ifølge siste balanse på minst 50 millioner kroner.”

Denne definisjonen er ikke velegnet for å identifisere hvilke kunder som er profesjonelle i forhold til den foreliggende problemstilling. F. eks. blir kompetansevirksomheter innenfor finansområdet med få ansatte avskåret fra slike avtaler. Aktuarforeningen anser derfor at denne definisjonen bør revurderes.

Kap. 4. Overskudd

Departementet foreslår at modifisert overskuddsdeling som i henhold til forsikringslovens § 9-12 gjelder for overskudd tilordnet fripoliser og pensjonskapitalbevis med kontraktsfastsatte forpliktelser, også skal gjelde for:

- fripoliser under utbetaling,
- oppsatte rettigheter i kommunale ordninger som tilordnes overskudd etter fl. 10-14 annet ledd, og
- individuelle kontrakter med kontraktsfastsatte ytelser inngått før 01.01.08, unntatt når disse er skilt ut som en egen portefølje, jf. § 7-1.

I forskriftutkastet er det presisert at modifisert overskuddsdeling ikke skal gjelde for avtaler som inngås ved pensjonsalder etter lov om innskuddspensjon § 7-3.

Aktuarforeningen slutter seg til at modifisert overskuddsdeling skal omfatte de her nevnte kontrakter. Modifisert overskuddsdeling bør imidlertid også omfattende alders- og etterlattepensjonister i private ordninger, ettersom dette er fullt betalte dekninger og der forsikringsavtalene klart slår fast at premiebetalingen er opphørt for disse. Gitt de fremtidige demografiske prognoser, ref bakgrunnen for Pensjonsreformen, vil rentegarantipremie og eksplisitte for-tjenestemarginer for alders- og etterlattepensjonister i private ordninger representere en økende belastning, og den belastningen vil i en del tilfeller bli svært stor i forhold til premien for yrkesaktive. Dette vil øke presset mot overgang fra ytelsesordninger til innskuddsordninger.

DEN NORSKE AKTUARFORENING

Alders- og etterlattepensjonister i kommunale ordninger står i en annen stilling. Der blir det i dag betalt engangspremier for G-regulering hvert år, og innføring av rentegarantipremie og/eller eksplisitte fortjenestemarginer for pensjonistene vil bare representere en viss økning i de premier som altså allerede betales for pensjonistene.

Kap. 5. Forsikringsmessige avsetninger

Aktuarforeningen har merket seg at det i § 5-2 ikke er angitt at det *skal* avsettes administrasjonsreserve for pensjonister i kollektive pensjonsordninger. I høringsnotatet sies det at ”Foretaket skal således årlig betale vederlag for samtlige tjenester til pensjonsordningen, både i forhold til yrkesaktive og pensjonerte arbeidstakere. Det vil i et slikt system være mindre behov for administrasjonsavsetning enn tilfellet er i dag.” Aktuarforeningen legger til grunn at dette ikke er til hinder for å foreta administrasjonsavsetninger for pensjonerte arbeidstakere etter samme prinsipper som i dag. En omlegging til ikke å foreta slike avsetninger for pensjonerte arbeidstakere vil ha konsekvenser for periodiseringen av de kostnader arbeidsgiver betaler. En slik endret periodisering vil være uheldig. Det er derfor viktig at regelverket ikke er til hinder for å beholde modeller av den type som anvendes i dag. Hvis det ikke stilles krav til administrasjonsreserve for løpende pensjoner, er det en risiko for at konkurransemessige forhold fremtvinger at administrasjonsreserve sløyfes eller settes for lavt. Uten administrasjonsreserve vil forsikringstager også måtte betale løpende til administrasjonsutgifter for pensjonistene.

Hvis en bedrift som har ytelsespensjon med fripoliserett går konkurs, vil den manglende administrasjonsreserve ved utstedelse av fripoliser bli belastet forsikringsselskapet.

Forsikringsloven § 9-17 har i andre ledd bestemmelse om at ”Kongen kan gi forskrift om adgang til å bruke en høyere prosentsats for kontrakter med høy beregningsrente eller lave tilleggsavsetninger”. Det er Aktuarforeningens oppfatning at denne forskriftshjemmelen bør benyttes. Det bør gis en generell tillatelse til å anvende en høyere prosentsats for kontrakter med høy beregningsrente eller lave tilleggsavsetninger. Når det som i dag avsettes samme prosentsats til samtlige kontrakter uansett grunnlagsrente, vil dette over tid – og forutsatt at tilleggsavsetningene av og til blir belastet – føre til at ordninger med høy grunnlagsrente får et lavere nivå på tilleggsavsetningene enn forsikringer med lavere grunnlagsrente. Av samme grunn får man i dag ikke hevet tilleggsavsetningsnivået for kunder med lave tilleggsavsetninger i utgangspunktet uten fortsatt å avsette tilsvarende til kunder som allerede har et tilfredsstillende tilleggsavsetningsnivå. Etersom tilleggsavsetningene vil påvirke prisen på rentegarantien blir det spesielt viktig å få mulighet til å bringe tilleggsavsetningene på den enkelte kontrakt opp til et hensiktsmessig nivå uten at det skal måtte etableres unødige høyt tilleggsavsetningsnivå på andre kontrakter.

Den nåværende adgangen til å anvende tilleggsavsetninger til å finansiere reserveøkning ved reduksjon i grunnlagsrente, er ikke videreført i det her foreliggende forskriftsutkastet. Det er Aktuarforeningens oppfatning at denne adgangen bør videreføres.

Forskriftens § 5-6 knytter taket på risikoutjevningfondet til de samlede risikopremier i regnskapsåret. Man må i en forbindelse være klar over at risikopremien er negativ for alderspensjon, etterlattepensjon under utbetaling og for uførepensjon ved risiko for død og reaktivering.

DEN NORSKE AKTUARFORENING

Det er nødvendig med en klargjøring av at man skal legge absoluttverdien (tallverdien) av risikopremien til grunn ved beregningen av dette taket.

Øvrige kommentarer

Aktuarforeningen kan ikke se noen begrunnelse for at endringen i kursreguleringsfondreglene skal iverksettes på ulike tidspunkter for kollektive og individuelle avtaler. Det er foreningens oppfatning at endrede regler bør tre i kraft på samme tidspunkt for alle kontrakter, og at dette bør skje snarlig for å unngå flyttearbitrasje.

Forskriftsutkastet angir ikke at dagens regel om at kontraktene tjener opp andel av selskapets kurereguleringsfond lineært over 24 måneder skal videreføres. Bortfall av denne regelen ville øke problemene med flyttearbitrasje i dramatisk grad, og foreningen antar at det ikke kan være departementets intensjon.

Ved flytting av kollektiv pensjonsforsikring eller annen kollektivkontrakt skal kontraktens forholdsmessige andel av kursreguleringsfondet på beregningstidspunktet etter forsikringsloven § 11-7 tredje ledd, tilordnes kontrakten som tilleggsavsetninger. Selskapet har likevel adgang til å holde tilbake den forholdsmessige del av kursreguleringsfondet som utgjør inntil 2 % av kontraktens premiereserve, slik det er formulert i forskriftsutkastet. Imidlertid vil også tilleggsavsetninger og premiefond være tilordnet en andel av kursreguleringsfondet. Det vil derfor være mest logisk å knytte 2%-grensen til summen av premiereserve, tilleggsavsetninger og premiefond.

I forbindelse med kommunale ordninger sies følgende om reguleringspremie: "Reguleringspremie som nevnt i forsikringsloven § 10-5 annet ledd skal kreves innbetalt så snart den årlige reguleringspremien er fastsatt. Innbetalingen kan fordeles over de premieterminer som gjenstår av forsikringsåret når reguleringspremien er fastsatt." Aktuarforeningen vil påpeke at en slik fordeling av reguleringspremien over flere terminer faktisk innebærer at det etableres en temporær forsikringsteknisk underdekning, ettersom den økte forpliktelsen inntreffer på reguleringstidspunktet. En slik termininndeling kommer derfor i en ganske annen stilling enn inndeling av den årlige premie i terminer. Inndeling av reguleringspremien i terminer praktiseres så vidt man er kjent med ikke av noen aktør i markedet.

I §13-3 synes det å være en trykkfeil. Det står "Selskapet skal kreves særskilt vederlag for avkastningsgaranti knyttet til slik portefølje og foreta supplerende avsetning til dekning av sitt ansvar etter avkastningsgarantien." Ordet "kreves" skal formodentlig være "kreve".

Med vennlig hilsen
Den Norske Aktuarforening

Morten Harbitz
formann